

Voorstel aan : Gemeenteraad van 23 april 2012
Door tussenkomst van : Raadscommissie van 3 april 2012
Nummer :
Onderwerp : Verordening Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Haren 2012.
Bijlage(n) : 1. De Verordening Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Haren 2012
2. De toelichting op de Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Gemeente Haren 2012
3. Advies van de Wmo-adviesraad d.d. 1 maart 2012

Samenvatting : In verband met de komende ontwikkelingen rond de Wmo en als onderdeel van de invulling van de kadernota Wmo moet de Verordening maatschappelijke ondersteuning worden aangepast. Als eerste stap wordt de verordening nu aangepast aan de kanteling, de nieuwe visie op de uitvoering van de Wmo. In het najaar volgt de tweede stap, de aanpassing in verband met de decentralisatie van de begeleiding en een aantal aanpassingen van de wet per 1 januari 2013.

Voorgestelde beslissing : De Verordening Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Haren 2012 vast te stellen en per 1 juli 2012 in werking laten treden en de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Haren 2009 gelijktijdig in te trekken.

1. Inleiding

Eind 2011 is besloten de verordening Wmo in 2012 in twee fases te vernieuwen. Fase 1 betekent de 'kanteling' van de verordening. In fase 2 (najaar 2012) wordt de decentralisatie begeleiding in de verordening opgenomen en wordt de verordening aangepast in verband met een aantal wetswijzigingen per 1 januari 2013.

Over de 'kanteling' bent u al uitvoerig geïnformeerd. Wij verwijzen naar de planningsdocumenten voor de drie decentralisaties en de kadernota voor de Wmo. Kortheidshalve houdt de kanteling een cultuuromslag in. Niet langer is het aanbod van voorzieningen van de gemeente leidend in de Wmo, maar wordt in (het keukentafel) gesprek met de klant een te behalen resultaat bepaald. Ten aanzien van dit te behalen resultaat heeft de gemeente een compensatieplicht, waarbij ervan uit wordt gegaan dat de klant eerst binnen de eigen mogelijkheden de oplossing zoekt, daarna in zijn directe omgeving, waarna algemene voorzieningen worden benut. Slechts in laatste instantie voorziet de gemeente in een individuele voorziening. Hierbij moet in ieder individueel geval maatwerk geleverd worden. Niet het juridisch kader van de verordening is leidend in het gesprek, maar de vraag van de burger. Vanuit de vraag wordt een oplossing gezocht. Het formeel 'kantelen' van de verordening is een belangrijke eerste stap in het doorvoeren van de beoogde cultuurverandering. Hierna zal nog een traject volgen ten aanzien van de implementatie, communicatie met burgers etc. Voor het succesvol invoeren van de decentralisatie Awbz in het kader van de begeleiding is een gekantelde verordening een belangrijke stap. Gelet op de problematiek van deze doelgroep geldt in sterke mate dat maatwerk noodzakelijk is.

2. Argumenten

Na het in werking treden van de Wmo in 2007 is door het ministerie van VWS, de VNG en cliëntenplatforms zoals Per Saldo gewerkt aan een nieuwe visie voor beleid en uitvoering van de Wmo. Gemeenten moeten de beleidsvrijheid die ze hebben gekregen, kunnen invullen. Resultaat is de kanteling, zoals hierboven beschreven. Alle hierboven genoemde partijen zetten in op een invoering van de kanteling in gemeenten. Het doet meer recht aan de uitgangspunten van de Wmo en zou daarnaast ook kostenbeheersend werken, doordat de eigen verantwoordelijkheid van de burger centraal staat. In de kadernota Wmo is al besloten dat de kanteling wordt ingezet. Deze verordening is daar de uitwerking van.

3. Kanttekeningen

De kanteling vereist een echte cultuuromslag van aanbod naar vraaggericht denken. Dit geldt voor alle geledingen, zowel politiek, de uitvoerenden als ook de burgers moeten leren anders tegen de Wmo aan te kijken. Een risico is dat de gekantelde verordening – geschreven vanuit de gedachte dat het resultaat in een individueel gesprek moet worden bepaald – een stuk minder juridische kader biedt dan de oude verordening. Via gesprek en onderzoek moet in het individuele geval tot een goed gemotiveerde afweging gekomen worden. Dit zal in de meeste gevallen goed gaan, maar er bestaat een zekere risico dat de klant een zekere willekeur ervaart doordat hij niet op een in de verordening vastgelegde regel terug kan vallen. Dat geldt in bepaalde situaties mogelijk ook andersom. De zeer calculerende burger kan mogelijk ook minder goed buiten de deur gehouden worden, vanwege het ontbreken van de regels. In het slechtste scenario draait het uit op een wedstrijd argumenteren. Hierover is contact gezocht met de VNG, die de modelverordening heeft opgesteld die ook als basis is genomen voor de nieuwe verordening in Haren. Aangegeven wordt dat zo nodig ontbrekende kaders in het Wmo besluit of de beleidsregels of uitvoeringsrichtlijnen kunnen worden opgenomen.

4. Aanpak (vervolg en uitvoering)

Deze verordening is voorbereid in samenwerking met een werkgroep, bestaande uit de Wmo adviesraden en de ouderenbonden PCOB en ANBO. Daarnaast is de verordening besproken met de klankbordgroep decentralisaties van de raad. Dit om tot een zo breed mogelijk draagvlak te komen voor een gekantelde verordening. Deze besprekingen hebben geleid tot een aantal aanpassingen van de verordening. Zo is aan artikel 7 een bepaling toegevoegd die het college oproept in het bijzonder rekening te houden met de meest kwetsbare belanghebbenden en wordt in artikel 29 het college opgeroepen een juist gebruik van de voorzieningen goed te controleren, om misbruik zoveel mogelijk te voorkomen.

5. Beoogd effect

Komen tot een nieuwe gekantelde verordening voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

6. Consequenties (juridisch, financieel, personeel etc.)

Volgens onderzoek van de VNG in pilot-gemeenten zou een gekantelde werkwijze 3% tot 14% op de kosten voor de voorzieningen besparen. Dit wordt met name veroorzaakt door de versterkte inzet op de mogelijkheden die de klant zelf heeft om een probleem op te lossen. Aanvankelijk is wel een verhoogde inzet van personeel nodig, oplopend tot 20% bij een maximale inzet op het voeren van het keukentafelgesprek in iedere situatie. Gestreefd zal worden om de kanteling binnen de huidige formatie en in samenwerking met ketenpartners te realiseren.

7. Draagvlak

Juist omdat het om een cultuuromslag gaat, is draagvlak erg belangrijk. Dit is een belangrijke reden om het hierboven geschetste traject met Wmo adviesraad, ouderenbonden en de klankbordgroep van de raad vroegtijdig in te zetten. Na vaststelling zal de verordening ook in bijeenkomsten op verschillende plekken in de gemeente met belangstellende burgers worden besproken. De Wmo adviesraad heeft naast de inbreng in bovengenoemde bijeenkomsten een formele reactie gegeven. Deze reactie vindt u bij deze stukken. In grote lijnen geeft de Wmo adviesraad aan (schuin gedrukt, met daaronder de reactie van het college):

- *Het college legt in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Haren de omvang van de eigen bijdrage en het eigen aandeel vast. Ook de WMO adviesraad meent dat hierbij rekening moet worden gehouden met cumulatie van de effecten hiervan, op het besteedbaar inkomen van de cliënt.*

Reactie: In artikel 7 van de verordening is een bepaling opgenomen waarin is verwoord dat het college in het bijzonder rekening houdt met de belanghebbenden die in sterke mate een cumulatie van beperkingen op meerdere leefdoelgebieden ervaren.

- *Gesteld wordt dat geen voorzieningen worden toegekend die algemeen gebruikelijk zijn. Het begrip "algemeen gebruikelijk", kan naar de mening van de adviesraad alleen toegepast worden binnen het kader van het streven naar maatwerk. Immers wat voor de één gebruikelijk is, hoeft voor een ander niet gebruikelijk te zijn.*

Reactie: Voor het begrip algemeen gebruikelijk is aangesloten bij de definitie zoals die door de Centrale Raad van Beroep is vastgesteld. De gehele verordening gaat uit van maatwerk om het vastgestelde resultaat op basis van het gesprek te realiseren. Dat geldt dus ook voor het begrip algemeen gebruikelijk.

- *Voorzieningen die worden aangevraagd in het kader van de zorg door derden (b.v. binnen een ketenzorgproject), zouden op grond van de verordening kunnen worden geweigerd. Voor de cliënt ontstaat dan een verwarrende situatie. Wij gaan ervan uit dat in dergelijke gevallen uitzonderingen mogelijk zijn en de voorziening alsnog wordt toegevoerd.*

Reactie: Iedere situatie wordt individueel beoordeeld, er is sprake van maatwerk, waarbij ook gebruik wordt gemaakt van voorliggende voorzieningen, maar het te behalen resultaat uiteindelijk doorslaggevend is. Dit kan in incidentele gevallen ook betekenen dat binnen de Wmo de oplossing wordt gezocht. De gemeente zet daarnaast in op de mogelijkheden die er zijn in het ketenproces om de door u geschetste verwarring te voorkomen.

- *Ten aanzien van het "intake gesprek", wordt gesteld dat het verslag hiervan ook door de cliënt zou moeten worden ondertekend, zodat dit rechtstreeks tot een aanvraag van een voorziening leidt. Indien de cliënt het verslag niet wenst te ondertekenen, zal alsnog een formele aanvraag voor een voorziening plaats moeten vinden. De juridische status van het verslag is niet duidelijk. Formeel bezwaar tegen het verslag lijkt niet mogelijk. Zonder ondertekening door de cliënt heeft het verslag naar onze mening dan ook geen betekenis en mag niet meewegen bij de verdere besluitvorming.*

Reactie: Daar waar de cliënt het gesprek niet wenst te ondertekenen kan een aanvraagprocedure worden opgestart. Hierin worden alle feiten en omstandigheden opnieuw gewogen en beoordeeld. Wellicht ten overvloede wijzen we u er op dat het ondertekenen van het gespreksverslag ook bedoeld is om de administratieve last voor de burger te verlichten. De burger hoeft immers in dat geval niet een aanvraagformulier in te vullen, maar kan in een keer door.

8. Evaluatie

Op basis van de ervaringen moet de verordening steeds worden aangepast. Er is sprake van een groeimodel. In beginsel kan dit op ieder gewenst moment, in ieder geval doet zich een mogelijkheid voor als dit najaar de verordening wordt aangepast in het kader van overgang van de begeleiding uit de AWBZ.

9. Communicatie

Zie hierboven. Een vervolg op de vaststelling van de verordening zal een aanpassing zijn van alle gemeentelijke uitingen, van website en voorlichtingsmateriaal, beschikkingen etc. Dit zal in overleg met het team Communicatie plaatsvinden.

10. Risicoanalyse

Het grootste risico is de cultuuromslag die gemaakt moet worden, zoals hierboven beschreven. Daarnaast is de discussie over de wet, de verordening en jurisprudentie nog zeer sterk in beweging. Bijna wekelijks verschijnen nieuwe gezichtspunten op de mogelijkheden van de Wmo.

Haren, 13 maart 2012

burgemeester en wethouders,

secretaris

burgemeester